

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Ареф'єва О.В. Інтереси стейкхолдерів в організаційному забезпеченні стратегічного управління фінансовим потенціалом підприємств / О.В. Ареф'єва, П.В. Комарецька // Науковий економічний журнал «Актуальні проблеми економіки». – Вип. №9 (87) 2008. Київ: НАУ – 2008. – С.80-85.
2. Бланк И. А. Управление финансовой безопасностью предприятия/ И.А.Бланк. – К.: Вид-во «Ельга», «Ника-центр», 2004. – 784с.
3. Гнип Н. О. Організаційно-економічні засади прогнозування фінансового потенціалу підприємств / Н. О. Гнип // Держава та регіони. - 2010. - № 1.
4. Дикань В. Л. Стратегічне управління [текст] : навч. посіб. / В. Л. Дикань, В. О. Зубенко, О. В. Маковоз, І. В. Токмакова, О. В. Шраменко – К. : Центр учбової літератури, 2013. – 272 с.
5. Коломніец А. Л., Соотношения финансового и налогового потенциалов в региональном разрезе/ А. Л.Коломніец, А. И. Новикова // Налоговый вестник. – 2000. – № 3. – С. 4-7.
6. Паенко Т. В. Налоговое регулирование в контексте формирования финансового потенциала на предприятии/ Т.В. Паенко //Бизнес -информ.- 2006. - №9. - С. 96-98.
7. Прохорова В. В. Потенціал підприємства: формування і оцінка: Навчальний посібник/ В. В. Прохорова, В. І. Чобіток. - Х.: НТМТ 2013. - 212с.
8. Пузирьова П. В. Вдосконалення управління фінансовим потенціалом підприємств шляхом мінімізації економічного ризику / П.В. Пузирьова // Національний дослідний економічний інститут Міністерства економіки України “Формування ринкових відносин в Україні”: Зб. наук. праць. – Вип. № 11 2008. Київ: НДЕІ МЕРУ – 2008. – С.43-46.
9. Толстых Т. Н. / Уланова Е.М. Проблемы оценки экономического потенциала предприятия: финансовый потенциал / Т.Н. Толстых, Е.М. Уланова // Вопросы оценки. - 2004. - №4. С. 15-17.
10. Левченко Н.М. Фінансовий потенціал підприємства: сутність та підходи до діагностики / Н.М. Левченко // Інвестиції: практика та досвід. – 2012. – № 2. – С. 114–117.

*Рецензент д.е.н., професор УІПА Прохорова В.В.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Уткіна Ю.М.*

УДК 330.322:658

DOI: <https://doi.org/10.18664/338.47:338.45.v0i49.51138>

**ЕКОНОМІЧНА СТІЙКІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА: ФАКТОРИ ТА МЕХАНІЗМ
УПРАВЛІННЯ**

**Чумак Л.Ф., к.е.н., доцент,
Богданова О.Є., магістр (УІПА)**

У статті розглянуто теоретичні аспекти забезпечення економічної стійкості підприємств в сучасних умовах, визначено сукупність факторів впливу на економічну стійкість підприємств, досліджено сучасні тенденції і передумови формування механізму управління економічною стійкістю на підприємствах, визначено місце економічної стійкості в системі основних економічних характеристик підприємства, проаналізовано процес управління економічною стійкістю підприємства, розглянуті основні принципи забезпечення стійкості підприємства

Ключові слова: *розвиток підприємства, економічна стійкість, фактори впливу, механізм управління, рівновага системи, механізм розвитку.*

**ЭКОНОМИЧЕСКАЯ УСТОЙЧИВОСТЬ ПРЕДПРИЯТИЯ: ФАКТОРЫ И
МЕХАНИЗМ УПРАВЛЕНИЯ**

**Чумак Л.Ф., к.э.н., доцент,
Богданова А.Е., магистр (УИПА)**

В статье рассмотрены теоретические аспекты обеспечения экономической устойчивости предприятий в современных условиях, определена совокупность факторов влияния на экономическую устойчивость предприятий, исследованы современные тенденции и предпосылки формирования механизма

управления экономической устойчивостью на предприятиях, определено место экономической устойчивости в системе основных экономических характеристик предприятия, проанализирован процесс управления экономической устойчивостью предприятия, рассмотрены основные принципы обеспечения устойчивости предприятия.

Ключевые слова: развитие предприятия, экономическая стойкость, факторы влияния, механизм управления, равновесие системы, механизм развития.

ECONOMIC STABILITY OF ENTERPRISE: FACTORS AND MECHANISM OF MANAGEMENT

*Chumak Larisa, Ph.D., associate Professor,
Bohdanova Oleksandra, magistrate (UEPA)*

The article deals with theoretical aspects of ensuring the economic sustainability of the enterprises in modern conditions, the aggregate of factors impact on the economic sustainability of enterprises, researched current trends and prerequisites of formation of the mechanism of management of economic sustainability in enterprises, the place of economic stability in the system of basic economic characteristics of the company, reviewed the process of managing the economic stability of the enterprise, the basic principles of sustainable enterprise.

Keywords: enterprise development, economic stability, factors of influence, control mechanism, the equilibrium of the system, the mechanism of development.

Постановка проблеми. Успішне функціонування і розвиток промислового підприємства в сучасних умовах багато у чому залежить від рівня його економічної стійкості. Для стабільної ефективної діяльності промислове підприємство повинно бути готове до адаптування та існування в умовах підвищеного ризику, що пов'язано зі швидкими змінами зовнішнього ринкового середовища та факторів внутрішнього середовища. Досягнення цього, як правило, можливо з використанням таких технологій і механізмів розвитку, які дозволяють з найменшими похибками сформулювати стратегічні і тактичні завдання діяльності, а також підтримувати прагнення персоналу до саморозвитку і самовдосконалення. Отримання бажаних позицій на ринку серед конкурентів та утримання цих позицій у майбутньому можна тільки завдяки стійкому розвитку підприємства, який стає одним із пріоритетних стратегічних завдань сучасного промислового підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Означена проблема до теперішнього часу привертає інтерес, як багатьох вчених, так і великої кількості практиків. Даним питанням займалися такі відомі зарубіжні та вітчизняні вчені, як Баканова М. Н. [1], Єгоршин А. П. [2], Мансуров Н. Е. [3], Пітер Ф. Друкер [4], Афонін В. В. [5], Артеменко В. Р., Беллендир М. В. [6], Луссе А. В. [7] та ряд інших авторів.

Тим не менш, постійно виникають нові проблеми, які пов'язані з адаптацією розроблених механізмів формування та управління економічною стійкістю до конкретних умов сучасного зовнішнього середовища й необхідністю враховувати специфічні проблеми кожного промислового підприємства.

Мета. Метою дослідження є обґрунтування механізму управління економічною стійкістю підприємства в сучасних умовах на основі системного вивчення факторів впливу.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Економічна стійкість – поняття складне, комплексне, як і сама господарська діяльність. Огляд останніх досліджень з проблеми забезпечення економічної стійкості дає змогу трактувати цю економічну категорію як стан підприємства, при якому спостерігається рівноважний збалансований стан економічних ресурсів, які забезпечують стабільну прибутковість і нормальні умови для розширеного відтворення стійкого економічного зростання у тривалій перспективі з урахуванням найважливіших зовнішніх і внутрішніх факторів. Зазвичай економічна стійкість може виглядати як система, представлена на рис.1.

За системним підходом до економічної стійкості, виділяють наступні структурні складові поняття стійкості підприємства:

- соціально-психологічна стійкість, тобто залежність від людського чинника і пов'язаних з ним управлінських рішень;
- організаційно-структурна стійкість, як здатність протистояти збуренням зовнішнього середовища та зберігати керованість;
- фінансова стійкість;
- стійкість у вигляді здатності технічної підсистеми працювати в безвідмовному режимі з заданим діапазоном параметрів;
- технологічна стійкість, як здатність зберігати задані параметри під впливом збурень за якістю сировини тощо;
- екологічна стійкість, як здатність збереження заданих параметрів взаємодії з навколишнім природним середовищем;

- інформаційна стійкість;
- комерційна стійкість, що передбачає організацію взаємодії з споживачами і постачальниками щодо вибору варіантів оптимізації

товароруху, формування попиту, стимулювання збуту і регулювання поставок матеріально-технічних ресурсів заданої якості [6].

Рис. 1. Система економічної стійкості промислового підприємства (добробок авторів)

Економічна стійкість формується під впливом комплексу факторів. Класифікація факторів, що впливають на стійкість підприємства представлена у таблиці 1.

Більшість факторів середовища, безперечно, є постійно діючими: конкуренція, зміни попиту на товари, викликані зміною стадії життєвого циклу, техніко-технологічні зміни та ін.

Тому підприємство повинно бути стійким, в першу чергу, до впливу постійно діючих факторів [8].

Виходячи з представленого розгляду сутності економічної стійкості підприємства та факторів, що впливають на стійкість, можна говорити про умови забезпечення стійкості його розвитку або про механізм управління економічною стійкістю підприємства.

Сутністю організаційно-економічного механізму підприємства є сукупність підрозділів, форм і методів узгодження діяльності і ефективного функціонування підприємства.

Таблиця 1

Класифікація факторів, що впливають на стійкість підприємства

Ознака	Види факторів
1. По приналежності до середовища підприємства	- фактори зовнішнього середовища: фактори прямого впливу, фактори непрямого впливу; - фактори внутрішнього середовища.
2. За характером	- економічні; - неекономічні.
3. За можливістю прогнозування	- прогнозовані; - не прогнозовані (випадкові).
4. За можливістю контролю і управління	- керовані; - некеровані.
5. За тривалістю дії	- одноразово діючі; - періодично діючі; - постійно діючі.

Організаційно-економічний механізм є способом забезпечення реалізації вимог об'єктивних законів в процесі суб'єктивної людської діяльності. Структурно організаційно-економічний механізм можна представити у вигляді сукупності його складових елементів, наявність яких забезпечує досягнення головних цілей підприємства. Кожен зі структурних елементів єдиного організаційно-економічного механізму складається з певної сукупності елементів, які, в свою чергу, є

укрупненим виразом певної сукупності дій з їх реалізації.

Найбільш трудомісткий є організаційний механізм, оскільки він передбачає формування структури всіх процесів на підприємстві та визначення системи взаємопов'язаної послідовності операцій для забезпечення протікання таких процесів.

Отже, механізм управління економічною стійкістю підприємства – це методи та інструменти, які дозволяють налагодити виробничі

взаємовідносини між підрозділами підприємства, їх цілями, завданнями кожного з них, які забезпечують цілісність підприємства та сталий розвиток в умовах невизначеності впливу факторів зовнішнього середовища.

Розгляд механізму управління економічною стійкістю підприємства доцільно почати з позицій уточнення змісту його категорій [9].

Оскільки, управління у класичному розумінні розглядається як процес впливу суб'єкта

на об'єкт, то, виходячи з такого підходу, механізм управління економічною стійкістю слід розглядати як сукупність прийомів і методів управління, процес прийняття таких управлінських рішень, які забезпечують сталість результатів господарської діяльності підприємства в умовах змінності впливу факторів внутрішнього та зовнішнього середовища, що схематично представлено на рис.2.

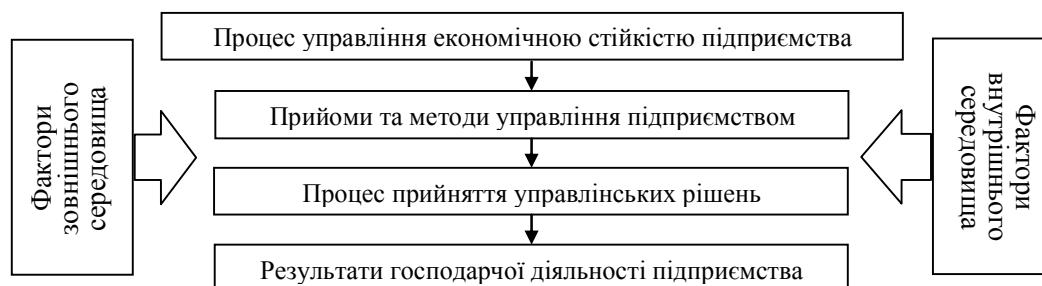

Рис. 2. Процес управління економічною стійкістю підприємства

Процес управління економічною стійкістю полягає в забезпеченні ефективного перетворення ресурсів у готову продукцію. Система забезпечення такого перетворення включає організацію технологічної, технічної, кадрової, фінансової складових. Неодмінно це відбувається під впливом факторів, які безпосередньо впливають на стійкість підприємства.

Ефективність діяльності підприємства залежить від прийомів і методів перетворення ресурсів у результат, від структури організації виробничих процесів, від структури організації реалізації функцій управління підприємством, в сукупності це становить механізм управління підприємством.

Отже, стійкість підприємства спостерігається тільки із збереженням стабільності діяльності підприємства в умовах мінливого зовнішнього середовища. Насамперед, економічну стійкість підприємства пов'язують не тільки зі збереженням незмінності показників ефективності діяльності підприємства, але і з їх зростанням.

Для забезпечення стійкості підприємства, функціонування його організаційно-економічного механізму повинно відповідати наступним принципам:

- реалістичності – індикатори економічного розвитку повинні реально відображати сутність об'єктивних і суб'єктивних процесів на підприємстві;
- узгодженості – всі його елементи повинні реалізовувати основну мету підприємства і конкретизуватися через систему функціональних цілей;
- адаптивності – керівництво підприємства повинне швидко реагувати на зміни, які відбуваються у внутрішньому і зовнішньому

середовищі, шляхом розробки управлінських заходів по нейтралізації наслідків такого впливу або пристосування до змін;

- контрольованість – підприємство повинно вести постійний моніторинг за процесом реалізації стратегічних планів [11].

Враховуючи те, що будь-яке підприємство представляє собою відкриту систему зі своїм життєвим циклом, характером вихідної інформації, інноваційних і технологічних процесів, модель управління стійкістю повинна відображати не тільки загальні закономірності, характерні для підприємства, але і враховувати суто галузеву специфіку.

Основним завданням механізму управління економічною стійкістю є не тільки забезпечення аналізу фінансового стану підприємства, його економічного потенціалу, але і оцінка ступеня його залежності від факторів впливу зовнішнього середовища, встановлення причини можливої втрати стійкості, а головне, забезпечення розробки і реалізації заходів щодо оперативного та адекватного реагування підприємства на фактори, які дестабілізують його діяльність.

Висновок. Таким чином, механізм управління економічної стійкістю повинен базуватися на комплексному аналізі всіх напрямків діяльності та фінансово-економічному стані підприємства, враховувати особливості його діяльності при відповідному ресурсному забезпеченні, а також безперервно контролювати чинники впливу на економічну стійкість підприємства.

У результаті виконаного дослідження визначена сукупність факторів впливу на економічну стійкість підприємства, визначено місце

економічної стійкості в системі основних економічних характеристик підприємства, проаналізовано процес управління економічною стійкістю підприємства, розглянуті основні принципи забезпечення стійкості підприємства.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Баканова. М. Н. Аналіз основних чинників економічної стійкості сучасного підприємства / М. Н. Баканова – М: 2003 – №2 216-222 с.
2. Єгоршин. А. П. Концепція управління інноваційним розвитком / А. П. Єгоршин – Новгород: НІМБ, 2006. – 75 с.
3. Мансуров. Н. Е. Підвищення економічної конкурентоспроможності енергетичних підприємств на основі технічного переозброєння / Н. Е. Мансуров – Новгород, 2004. – 160 с.
4. Пітер Ф. Друкер Ефективний керівник / Друкер Пітер Ф. – М: «Вільямс», 2007. – 224 с.
5. Афонін В. В. Інноваційний менеджмент та економічна оцінка реальних інвестицій: [навч. посібник] / В. В. Афонін – М: Гардаріки, 2006. – 86 с.
6. Артеменко В. Р., Беллендир М. В. Фінансовий аналіз : [навч. посібник] / В. Р. Артеменко, М. В. Беллендир – М: «ДИС», 2007. – 203 с.
7. Луссе А. В. Макроекономічна рівновага та стійкість економічного розвитку. / А. В. Луссе – СПб: Спбгуеф, 2011. – 342 с.
8. Трофілова А. А. Оцінка ефективності інноваційного розвитку підприємства. / А. А. Трофілова. – М: Фінанси і статистика, 2005. – 340 с.
9. Абалкин Л. В., Аксьонов В. В., Алтухов Ю. П. Нова парадигма сталого розвитку, комплексні дослідження проблем сталого розвитку. / Л. В. Абалкин, В. В. Аксьонов, Ю. П. Алтухов. – М: Академія, 2010. – 458 с.
10. Камаєв В. Д. Економіка та бізнес. / В. Д. Камаєв. – М: Економіка, 2013. – 237 с.
11. Балабанов І. Т. Фінансовий менеджмент. / І. Т. Балабанов. – М: Фінанси і статистика. 2011. – 224 с.

*Рецензент д.е.н., професор УПА Прохорова В.В.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Уткіна Ю.М.*

УДК 330.322.214

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ОЦІНКИ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕРСОНАЛУ

*Янченко Н.В., к.е.н., доцент,
Роза А.А., студент (ХНУБА)*

Актуальність вивчення питань, пов'язаних з оцінкою результатів діяльності персоналу на підприємствах різних галузей, обумовлена інтересом до вирішення проблеми підвищення ефективності управління персоналом, яке все більше стає визначальним фактором конкурентоспроможності будь-якого підприємства. Кожна організація прагне зберегти найліпші кадри, створити їм умови для професійно-кваліфікаційного зростання і одночасно позбутися працівників інертних, малокваліфікованих, безперспективних.

Ключові слова: оцінка, персонал, управління персоналом, ефективність, методи.

ПОВЫШЕНИЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ ОЦЕНКИ РЕЗУЛЬТАТОВ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПЕРСОНАЛА

*Янченко Н.В., к.э.н., доцент,
Роза А.А., студент (ХНУБА)*

Актуальность изучения вопросов, связанных с оценкой результатов деятельности персонала на предприятиях различных отраслей, обусловлена интересом к решению проблемы повышения эффективности управления персоналом, которое все больше становится определяющим фактором конкурентоспособности любого предприятия. Каждая организация стремится сохранить наилучшие кадры, создать им условия для профессионально-квалификационного роста и одновременно избавиться работников инертных, малоквалифицированных, бесперспективных.

Ключевые слова: оценка, персонал, управление персоналом, эффективность, методы.